

vi s svetlobnimi krogi in splaši par ribic. Vrednost tega projekta je v tem, da uporabnik po zabavni in igrivi poti spozna transformacijo pomena, ki vznikne iz dizajna interaktivnih digitalnih plasti.

Mikro in makrokosmos

V stavbi je tudi dvigalo del programa. Med vožnjo se potniku »odprejo« digitalna tla pod nogami in s pogledom na veliki zaslon ima priložnost, da izkusi potovanje skozi tkivja zamrznjenega ter na milimetrski rezini razrezanega in poskeniranega človeškega telesa ali pa se odpravi na vesoljsko potovanje skozi prebito streho v vesolje. Z digitalno montažo satelitske fotografije in računalniške grafike zazna obiskovalec pod svojimi nogami preboj v zemeljsko atmosfero ali pa sinhrono z nadstropji potuje po človeškem telesu.

Arhitektura uspeha

Muzej ima na vrhu panoramsko restavracijo, v kateri občasno potekajo koncerti sodobne elektronske glasbe. Za mlajše organizirajo rojstnodnevne zabave in delavnice seznanjanja s tehnologijo, za starejše pa skrbijo s tečaji internetnega opismenjevanja. Povprečno 100.000 obiskovalcev na leto, številna sodelovanja, nagrade in vsakoletni festival so potrdili in upravičili tržni, sodobni koncept muzeja.

Nagrada Prix Ars Electronica je z milijonom evrov najbolj širokogrudna institucija in velja za najpomembnejšo nagrado za kreativnost in pionirstvo v medijskih umetnostih med kiberumetniki. Hkrati prinaša impresiven pregled tekočega umetniškega dogajanja in trendov v kategorijah računalniške animacije, vizualnih efektov, digitalne glasbe, interaktivne umetnosti in še česa.

Dogajanje popestri vsakoletni festival Ars Electronica, ki ga zaznamujejo simpoziji, razstave, performansi in dogodki, ki usmerjajo kulturne in socialne posledice novih tehnologij na obzorje umetniških in znanstvenih – teoretičnih – premišljevanj. Z novimi oblikami predstavitev in posredovanj, z bogatim arhivom medijske umetnosti je festival postal pomembna in obiskovana prireditev.

Mehanika vtisa

Pet nadstropij prihodnosti. Pet stopenj, da se izve, poizkusi, da se dotakne, igra, izkusi, prilagodi lastnemu okusu, da se uči ... Center Ars Electronica je namenjen potrebam in interesom obiskovalcev. Infrastruktura vrhunske tehnologije – optično omrežje, zmogljiva računalniška grafika, multimedijske delovne postaje, podatkovne baze, digitalno arhiviranje podatkov in telekonferenčne zmogljivosti – se stalno vzdržuje, posodablja in razširja. Muzej prihodnosti je permanentni laboratorij in atelje inovacij.

Pristanek

Ob izhodu položiš papirno zapestnico (dobljeno ob vходу) v posebno napravo, ki sešteje čas, preživet v stavbi, in ti izpiše, da je: v dobrih štirih urah, ki sem jih preživel v muzeju, z oblička zemlje izginilo 13 vrst življenja, v zračni prostor je poletelo 3.761 letal, na svetu so razstrelili 49 pehotnih min za uničevanje žive sile, Evropa se je za 0,00023 milimetrov premaknila proti severovzhodu, izginilo je 1.210.833 zvezd, svetovno prebivalstvo se je povečalo za 36.785 ljudi, planet se je segrel za 0,0000060 stopinj Celzija in od lakote je umiralo 4.256 ljudi. Ušiva popotnica za pristanek v sedanost.

Drugi članki in sestavki / 1.25 **dr. Mirjam Mencej**

POROČILO O KONFERENCI NEMŠKEGA ZDRUŽENJA ZA PRIPOVEDNIŠTVO

Od 1. do 5. septembra 2002 je v Augsburgu v Nemčiji potekala mednarodna konferenca Kommission für Erzählforschung,¹ ki je del Deutsche Gesellschaft für Ethnologie.² Organizatorki srečanja sta bili etnologinji prof. dr. Sabine Doering - Manteuffel in prof. dr. Sabine Wienker - Piepho z Univerze v Augsburgu, ki je zdaj tudi predsednica združenja.

Tokratna tema je bila »Pripovedovati med kulturami« – gre zlasti za »kulturne razlike«, za vprašanja, katere lastnosti pripisujemo drugim ljudstvom, zakaj te lastnosti niso tako redko negativne, katere stereotipe najdemo v tradicijskem in modernem pripovedništvu o tujcih, kateri miselni in zaznavni vzorci odsevajo v teh pripovedih in drugo. Predavatelji se niso omejili le na klasične žanre, kot so pravljice, povedke, pregovori ali šale, ampak so raziskovali tudi sodobne (urbane) povedke, časopisna besedila, besedila, ki krožijo po internetu ..., ki jih sicer ne moremo imeti za povedke v klasičnem smislu, vendar pa kažejo nekatere tipične poteze povedk.

Konference so se udeležili nemški in tuji folkloristi iz Velike Britanije, Švice, Francije, Avstrije, Mehike, Nizozemske, ZDA, Norveške, Latvije, Litve, Estonije in Madžarske, med njimi tudi takšne »zvezde«, kot so Lutz Röhrich (Freiburg), Wilhelm F. H. Nikolaisen (Aberdeen), dr. Mihály Hoppál (Budimpešta), dr. Bronislava Kerbelite (Vilna), Reimund Kvideland (Bergen) in Leander Petzdoldt (Innsbruck).

Navdušil je zlasti razpon tem, o katerih so govorili predavatelji. Poslušali smo lahko o demonologiji (celo kar nekaj predstavitev), denimo o podobi hudiča v litovski slovstveni folklori, o bajnih bitjih v ameriškem izročilu, vzorcu, ki se kaže v pripovedih o slovitih »dobrih« roparjih, in zlasti veliko o sodobnih povedkah in šalah, ki krožijo o drugih narodnostih v Nemčiji in drugje. Spregovorili so tudi o spominih na holokavst in prebeg iz Vzhodne v Zahodno Nemčijo po drugi svetovni vojni, o sodobnih pravljicarjih v Švici, Harryju Potterju, islandskih sagah, avstralskih mitih, afriških pripovedih, nekaj je bilo primerjalnih raziskav izročila pri različnih ljudstvih in še nekaj poročil o raznih projektih. Seveda pa bi lahko naštevali v nedogled.

Skratka, tokratno srečanje folkloristov nemškega združenja za raziskave pripovedništva se je tematsko navezovalo na slovstveno folkloro skoraj vseh celin in ponujalo obilo zanimivih predavanj, od tradicionalnih folklorističnih tem do povsem sodobnih (najaktualnejše je bilo verjetno predavanje H. Gerndta o časopisnih zgodbah o primerih okužbe z bacili vranicičnega prisada po napadu na ameriški WTC). Poleg tega so ob večerih potekale dodatne dejavnosti, na primer ogled muzeja slovitega družinskega lutkovnega gledališča iz Augsburga. Srečanje je bilo odlično organizirano in izjemno zanimivo, »očitali« bi mu lahko le to, kar se sicer na konfe-

¹ Nemškega združenja (komisije) za raziskave pripovedništva.

² Nemškega etnološkega društva.

rencah žal precej pogosto pojavlja – da je popoldanski program potekal v dveh sekcijah, zato ni bilo mogoče slediti predavanjem vseh navzočih. Dopoldne so bila na vrsti plenarna predavanja, vendar takrat vsaj načelno pogovor po posameznih predavanjih ni bil predviden, tako da so mnoga vprašanja ostala neizgovorjena in s tem tudi neodgovorjena.

Drugi članki in sestavki / 1.25

Janez Rus

NEKAJ MISLI OB ŠTUDIJO V BARCELONI

Univerza v Barceloni, katalonska univerza z največ študenti, je pred nedavnim praznovala 550-letnico obstoja. V akademskem letu 2001/2002 je bilo v tej državni ustanovi vpisanih 55.832 diplomskih študentov, ki se jim je priključilo 1446 tujcev, študentov iz programa EU Erasmus. Slednji katalonsko realnost pogosto prezrejo ali pa jim gre celo v nos, češ da je ureditev današnje Evrope v duhu vsega, kar ni *nacionalizem* in *separatizem*. Po mnenju mnogih tujcev, s katerimi sem se imel priložnost seznaniti v letu dni, je namreč takšno razpoloženje prevladujoče med mnogimi Katalonci, ki se pri varovanju svojih prepričanj v socialni interakciji omejujejo večinoma na pripadnike svoje narodnosti. Delež sodelovanja tujih študentov v lokalni kulturi je skromen, saj je pogosto ne sprejemajo. Sestavljajo pa živahno subkulturo skoraj vedno kastiljsko govorečih študentov, ki s številčnostjo in (zaradi skromnejše udeležbe na fakulteti) pestro obšolsko dejavnostjo pripomorejo k velikemu prepoznavanju te skupine med mladimi. Ena njenih glavnih značilnosti je slabo poznavanje katalonščine kot posledica omenjenega neupoštevanja lokalne kulture. Opazil sem, da s takšno držo opuščajo priložnost seznaniti se s skupnostjo, kjer se zanimivo prepletajo raznovrstne identitete. Poleg tega nisem prepričan, ali se zavedajo, da zanikanje nacionalne identitete ni isto kot iskanje supranacionalnih tvorb. Namreč, evropske povezave ne izključujejo poudarjanja nacionalnih identitet in sploh njihovega obstoja, o čemer so me tujci radi prepričevali in zaradi česar se Katalonci pogosto čutijo ogrožene. Takšne dileme, izražene v najrazličnejših oblikah, sem imel priložnost opazovati in v njih sodelovati vsak dan. Ena boljših se mi je zgodila na železniški postaji, kjer sem stanoval. Na njej je bil stalno neki klošar, zgovoren moški petdesetih let. Naneslo je, da sva se zapletla v pogovor in mi je, tujcu, hotel dopovedati, da so Katalonci Španci. O tem in zgodovinskih okoliščinah, ki so pripeljale do današnjih razmer, v Barceloni ni težko govoriti – v to privoli tako rekoč vsak domačin. Izhodišče zgodbe o uspehu katalonske krone ob koncu srednjega veka je bila njena združitev z aragonsko, v naslednjem stoletju pa sta svojemu kraljestvu pridružili še Valencio in Balearje. Skupaj so sestavljali konfederacijo katalonsko-aragonske krone, ki je pomenila vrhunec katalonske prevlade v prostoru med Pirenejskim in Apeninskim polotokom. Začetek njenega konca je bila poroka Ferdinanda II. iz aragonske kraljeve družine z Izabelo Kastiljsko leta 1469. Poroka je sprožila povezovanje katalonskega in kastiljskega bloka s prelomnico na dan, ki je v zadnjem letu dobil spektakelske razsežnosti – 11. septembra 1714 je mesto Barcelona po 18 mesecih obleganj klonilo pod kastiljsko vojsko. Kralj Filip V. je razpustil Generalitat – od 15. stoletja katalonsko izvršno vejo oblasti, ki so jo ustanovila generalna sodišča –, s čimer je Katalonija

do nadaljnjega izgubila samostojnost. Odslej so Katalonci in njihov jezik trpeli različne stopnje represij, od odprave katalonščine na uradnih mestih do njene prepovedi, vse do leta 1932, ko so izvolili prvega predsednika moderne Generalitat. Njemu so do zdaj sledili še štirje; prvega je Frankov režim v *veliki in svobodni* Španiji odstranil, druga dva sta bila kot predsednika izvoljena v izgnanstvu, zadnji od leta 1980 vlada še danes. Sodobna katalonska zgodovina se je začela 11. septembra 1977 z eno največjih manifestacij v evropski novejši zgodovini: v središču Barcelone se je zbralo več kot milijon ljudi, ki so zahtevali obnovitev statuta avtonomije, institucij katalonske vlade in vrnitev njenega predsednika v izgnanstvu. Junija 1977 so namreč potekale prve španske demokratične volitve, potem ko so Janeza Karla I. razglasili za španskega kralja. Tri leta pozneje je bil prav tako na demokratičnih volitvah izvoljen 115. predsednik Generalitat.

Opisani zgodovinski okvir je podlaga za razumevanje današnjih razmer in navsezadnje za uspešno vključevanje v katalonsko akademsko življenje, ki je, prav tako kot tamkajšnja družba, dvojezično. Dvojezičnost in njene posledice so kamen spotike Kataloncev, Špancev – mimogrede – na severu Baskov in še koga. Eni pravijo, da je glavni pogoj za jezikovno normalizacijo enakost jezikov; v dvojezičnosti vidijo vnovičen španski poskus jezikovne prevlade. Zagledani so v Evropsko unijo, v kateri je izmed jezikov na ozemlju Španije uradni jezik le kastiljščina. Vsi drugi govorniki jezikov na tem območju so manjšinski – takšen status ima v Evropski uniji tudi slovenščina – in s tem predmet organizacij, ki se ukvarjajo z manj uporabljanimi jeziki. Teh pa v Španiji ni malo: baskovščina, babel v Asturiji, galicijsščina, aragonsščina, aransko narečje okcitanščine in katalonščina z osrednjim narečjem, južnim v Valencii in vzhodnim na Balearih. So pa drugi, ki zoper prve protestirajo, češ da nekega jezika ne moreš nikomur vsiliti. Pri tem se sklicujejo na španski statut, ki v 3. členu pravi, da je kastiljščina uradni španski jezik. Drugi zgoraj naštetih jezikov (vendar ne vsi) so uradni v avtonomnih skupnostih, skladno z njihovimi statuti. Upravni odbor Univerze v Barceloni je oktobra 1996 sprejel pravila o uporabi katalonskega jezika, po katerih morata biti vsa dokumentacija in komunikacija na univerzi v omenjenem jeziku, tako pri notranji kot tudi zunanji uporabi; prav tako pri komunikaciji zunaj katalonskega jezikovnega območja, ko se dopušča uporaba drugega jezika. Drugi uradni jezik univerze je kastiljščina, največkrat napačno imenovana španščina. V tej je bilo v preteklem šolskem letu 35 odstotkov predavanj, preostala so bila v katalonščini. Konkretnije, na Fakulteti za geografijo in zgodovino, gostiteljci moje študijske izmenjave, so bile v katalonščini dobre tri četrtine predavanj, opazna večina torej. Kakorkoli že, po mojih izkušnjah sodeč, je najbolje, če razumeš oba uradna jezika, prav tako kot domačini.

Fakulteto sestavlja osem oddelkov, jaz sem bil namenjen na Oddelek za socialno in kulturno antropologijo ter zgodovino Amerike in Afrike. Razdeljen je na dve sekciji: antropološko in zgodovinsko. Dodiplomski študij na tamkajšnji univerzi je sestavljen iz prvega in drugega cikla, od katerih vsak (ob premišljenem izboru predmetov) traja dve leti. Univerzitetni študij katerekoli smeri obsega oba cikla, obstajajo pa nekatere posebnosti. Ena takih je denimo študij antropologije, saj ta zajema zgolj drugi cikel, kar pomeni, da ga lahko končaš v dveh letih (pred tem je seveda treba končati prvi cikel). Za dokončanje študija antropologije je treba zbrati 150 kreditnih točk, razdeljenih na 84 kreditnih točk iz stebra obveznih predmetov, 48 iz stebra izbirnih predmetov in 18 iz stebra predmetov proste izbire; vsaj polovico zadnjih mora študent zbrati s predmeti zunaj matičnega oddelka oziroma z univer-